

Atuarfinni tamani iPads-eqalernissaq: elektroniskimik ajortisaarisarnerit narrujummisitsisinnaanerillu eqqummaariffiginerulerlugit

Mississuinerit takutippaat, nunani allani meerarpassuit atorlut digitalusut atorlugit ajortisaarisarnerit misigisarsimagaat. Maannalu digitaliusumik atorlut ajortisaarisarnerit narrujummisitsisinarnerillu pitsaalioriumallugit suliniutinik aallartitsisoqarpoq.

Nunatsinni meerarpassuit mobilit allallu attaveqaatit atorlugit ajortisaarneqartarnerit allatullu aporaassutaasinnaasunik pissusilersorfigineqartarnerit msigisarpaat. Taamaattumillu iPADsit nunatsnni siammasissumik atuarfinit eqqunneqarpata, narrujummisarnerit digitaliusumik atorlutitugit nassiusuisinnaanerit pitsaaliorniarneqartariaqalissapput. Taamatut isumaqarpoq Red Barnet Grønland (Meeqqat Ikortigit) aamma Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd – PiSiu.

”Sakkussat digitaliusut meeqqat ulluinnaannut pitsaqautasinnaasorujussuupput, kisianni aamma pingaartuuvoq taamaattut atornerisa narrujummisitsisarani ikinngutinnersumilli atorneqartarnissaat.

Soorlu Danmarkimi suliarineqartut 1000-it sinnerlugit amerlassuseqartut takutikkaat assinik narrujummisarnerit nassiusuisoqartartoq, taamaattullu pitsaalioriumallugit annertuunik iliuuseqartariaqarpugut. Taamaattumik siunnersuisoqatigiit nuannaarutigaat taaneqartunik pitsaaliuiniarnermi Meeqqat Ikortigit suleqatigigamikku, Politiiit naalagaat Bjørn Tegner Bay PiSiu-mi siulittaasuusoq oqarpoq.

Suliniummik pilersitsisut ingerlanniagartik tavaat ”Chat Paaralugu – Sikker Chat” suleqatigiillunilu ilinniusiat nittartagarlugu, nunatsinni ilinniartitsisunit atuarnutillu tamani atorneqarsinnaasoq, inerisarniarneqalerpoq. Kommunit arlaqartut ilinniusiat soqutigalugit tutsiutereersimapput, pilersitsisartullu siammasissumik suleqatigiinnissaq aggersaassutigaat. Atuarnerit aallartippata atorluttatut sananeqartut atuarfinni atorneqarsinnaassapput, maannalu meeqqat atuarfiini assigiinngitsutugit ilinniusiat misilittarneqalereerput.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu atorlut digitaliusut atorlugit uumisaarinerit atuarnut misigisarpaat, minnerunngitsumillu nivarsiaqqat akornanni. Tamanna takutinneqarpoq 2014-imi HBSC-mik taallugu misissuineri, tassanimi atuarneqarsinnaavoq nukappiaqqat 14%-ii nivarsiaqqallu 28%-ii nuanninngitsunik nalunaarfigineqarnernik misigisaqartarsimasut.

MIO-mit nalunaarusiami aamma atuarneqarsinnaavoq, meeqqat amerlasuut kingusinnerusukkat attaveqaatit atorlutit iliuuserisaminnik peqqissimisuteqartartut. Meeqqat 630-iusut akissutaanni peqqissisimanersut apeqquumi, 350-it peqqissimisimallutik nalunaarsimapput.

Iliuseriniakkami anguniarneqarpoq oqaloqatigiinnermik suleqatigiinnermillu pilersitsinissaq taamallu attaveqaatinik nuannersumik peqqissumillu atuilernissaq.

Tamannalu taamaallaat anguneqarsinnaavoq meeqqat akuliutsinnerisigut, Jonna Ketwa-lu, tarnip pissusaanik ilisimasalik aammalu Meeqqat Ikortigit-mi siulittaasuusoq oqarpoq: ”Pingaartuuvoq suliiarnermi meeqqat peqataatinneqarnissaat, Taamaattumillu ilinniusiorpugut tikkuartuinnermik qulaaniillu oqaaqqissaarinnermik imaqqanngitsunik, taarsiullugilli atorpagut sungiusaatit meeqqat misigissuseqartumik peqqissumillu ataatsimoorinissamut paasinninnissaannut ikorfartuutissat.”

MIOp nalunaarusiaani takuneqarsinnaavoq, meeqqat 10,91%-ii attaveqaatit atorlugit inersimasunit ilisarisamngisaminnit attaveqarfiginiarneqartarsimasut. Jonna Ketwalu oqaluttuarpoq, nittartakkami uumisaarinnerit allatullu narrujummisarnerit nassiusuisoqartartut qanoq ikiuisoqarsinnaanermik, ilisimasassanik ilitsersuutinillu takusassaqartoq. Nittartakkamiittut meeqqanut, inuusuttunut angajoqqaanullu naleqqussagaapput, kikkullu tamarmik ilinniusiat maanna suliarineqartut aallugit anisissinnaassavaat.

Ilinniusiallu sulierineqarput meeqqat aturfiini ilinniartitsisut suleqatigalugit, Jonna Ketwa oqarpoq erseqqissarlugulu, Ilinniusiat siammasissumik atoruminartuunissaat siunnerfimmi qitiulluinnarmat: ”Pimngaartuuvormi, ilinniusiat ilinniartitsisunut atuartunullu atoruminarlutillu soqutigintuunissaat.

Taamaattumik ilinniusiat suliarineqarput Inuttut ineriartornissamik, kalaallit oqaasiinik, qallunaat oqaasiinik inuiaqatigiinnilu pissutsinik samisaqarnerni atugassanngorlugti. Atuartullu, misiliinermi atortussanik misiliitinneqartut, atukkatik soqutigintillugillu nuannaarisimavaat”.

Pilersaarut pillugu apeqqutissaqartut saaffigsiinnaavaat Katrine Ravnsgaard, PiSiu-p allattoqarfiani ikiortaasoq ugguna allaffigalugu: mje093@politi.dk

HBSC-mik taallugu misissuinermit saqqummiussa q tamakkiisoq ugguna takusinnaavat: http://www.si-folkesundhed.dk/upload/til_hjemmesiden_uden_blanke_sider_001.pdf

MIOllu nalunaarusiaa tamakkiisoq ugguna takusinnaavat: http://mio.gl/wp-content/uploads/2017/03/Boerns-brug-af-internet_2016-tilvoksne_DK.pdf